

Sygn. akt III Ca 1281/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Elżbieta Matyasik

Sędzia SO Joanna Naczyńska (spr.)

Sędzia SO Magdalena Balion -Hajduk

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa D. C.

przeciwko P. C.

o obniżenie alimentów

i z powództwa P. C.

przeciwko D. C.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda - pozwanego wzajemnego D. C.

od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 15 kwietnia 2013 r., sygn. akt III RC 391/12

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 2 w ten sposób, że oddala powództwo wzajemne w całości;**

b) **w punkcie 4 i 6 przez ich uchylenie;**

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża powoda – pozwanego wzajemnego D. C. kosztami postępowania odwoławczego.

SSO Magdalena Balion -Hajduk SSO Elżbieta Matyasik SSO Joanna Naczyńska

Sygn. akt III Ca 1281/13

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju, wyrokiem z 15 kwietnia 2013r. oddalił powództwo D. C. o obniżenie alimentów, a z powództwa wzajemnego podwyższył obciążające D. C. alimenty na rzecz córki P. C. z kwoty 400zł do kwoty po 700 zł miesięcznie, poczynając od 17. października 2012r. W pozostałej części powództwo wzajemne oddalił oraz zasądził

od D. C. na rzecz P. C. kwotę 400zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa adwokackiego i odstąpił od obciążania D. C. kosztami postępowania w pozostałym zakresie. Nadto w zakresie uwzględniającym powództwo alimentacyjne nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Rozstrzygnięcie to Sąd Rejonowy podjął po ustaleniu, iż wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach - Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 12 października 2009r w sprawie o sygn. II RC 1441/09 orzeczono separację rodziców powódki - małżonków J. C. i D. C.. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi wówczas dziećmi powierzono matce, a władzę rodzicielską ojca ograniczono do prawa współdecydowania o istotnych sprawach dzieci, nadto zasądzono od D. C. na rzecz każdej z małoletnich córek P. i M. alimenty po 400zł miesięcznie, łącznie 800zł. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 27. lutego 2012r. w sprawie o sygn. II RC 522/11 rozwiązano małżeństwo D. C. i J. C.. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią M. C. powierzono matce, a władzę rodzicielską ojca ograniczono do prawa współdecydowania o istotnych sprawach małoletniej. Nadto zasądzono od D. C. na rzecz córki M. alimenty po 400 zł miesięcznie.

W czasie ustalenia alimentów na rzecz powódki wzajemnej P. C. na poziomie kwoty po 400zł miesięcznie, tj. w 2009r. D. C. miał 40 lat, z zawodu był cieślą budowlanym, prowadził firmę zajmującą się wykończeniem wnętrz (prace malarskie, tynkarskie, nadto kładł kafelki) i z tego tytułu osiągnął roczny dochód 19.400zł. Zamieszkiwał razem z żoną i córkami: P. i M., prowadząc odrębne gospodarstwo domowe. J. C., posiadająca wyższe wykształcenie, nauczycielka, miała 39 lat. Była Dyrektorem Przedszkola, zarabiała 4.000 zł brutto. P. C. miała wówczas 16 lat.

D. C. zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej w lutym 2010r. Od 18. lutego 2010r. zarejestrowany jest w PUP jako osoba bezrobotna, nie posiada prawa do zasiłku. Przedstawiono mu ok. 20 ofert pracy, zgłaszał się na rozmowy kwalifikacyjne, ale nie został przyjęty do pracy. Podejmował prace dorywcze, zarabiając w ten sposób ok. 300 zł miesięcznie. 16. stycznia 2013r. został zatrudniony przez Powiatowy Urząd Pracy przy pracach społecznie użytecznych w żłobku przy ul. (...) w J.. D. C. nie posiada żadnego majątku. Na utrzymaniu posiada tylko córki P. i M., łoży na nie alimenty w niepełnej wysokości ok. 200-300 zł miesięcznie. Nie utrzymuje kontaktów z córkami. Został skazany za znęcanie się nad żoną oraz rozpijanie małoletniej córki P. C., po orzeczeniu eksmisji z mieszkania, w którym zamieszkiwał z żoną i córkami Ośrodek Pomocy Społecznej w J. skierował go do Noclegowni na okres od 26. listopada 2012r. do 26. lutego 2013r. Powiatowe Urzędy Pracy w R., J. i C. posiadają oferty pracy dla mężczyzn w wieku 44 lata, z wykształceniem cieśla budowlany, malarz, kafelkarz, posadzkarz, pracownik wykańczający wnętrza, bądź bez zawodu z wynagrodzeniem w granicach 1.500 zł – 2.500 zł miesięcznie brutto.

Pozwana i powódka wzajemna P. C., urodziła się (...) Ma wykształcenie średnie. Jest studentką pierwszego roku (...) w K. – P., na kierunku psychologia w systemie stacjonarnym. Opłaca czesne w wysokości 515 zł miesięcznie. Nie otrzymuje żadnego stypendium. Dojeżdża na zajęcia do K., ponosząc koszty w wysokości 22 zł dziennie. Jej matka J. C. opłaca jej miesięcznie kartę do telefonu w wysokości 50zł i daje 150 zł miesięcznie na zakup napojów w czasie pobytu na uczelni oraz na zakup kosmetyków. P. C. leczy się okulistycznie w prywatnym gabinecie, gdzie zgłasza się co 6 mcy, płacąc za wizytę 80 zł. Nosi szkła kontaktowe, które zmienia raz na sześć miesięcy i na ten cel wydatkuje kwotę 230 zł. W 2013r. leczyła się stomatologicznie i na leczenie jej matka wydatkowała kwotę 350zł. P. C. znajduje się pod opieką lekarza ortodonty w Czechach, koszt wizyty stanowi wydatek rzędu 32zł. Powinna nosić aparat ortodontyczny, którego koszt wynosi 18.000 koron, tj. około 2.880zł. Koszty utrzymania P. C. wynoszą 1.600zł miesięcznie, składają się na nie: 515zł opłata za czesne, 440zł koszty dojazdu na uczelnię, 500 koszt zakupu żywności, 100zł koszt zakupu odzieży, 50zł koszt zakupu środków higienicznych.

J. C. nadal zatrudniona jest jako Dyrektor Przedszkola w (...) – Z., z miesięcznym wynagrodzeniem 6.898,73zł brutto, 4.505,68zł netto. Spłaca pożyczkę zaciągniętą w (...) w wysokości 13.000zł w ratach po 400zł miesięcznie. Pożyczkę tę przeznaczyła na bieżące potrzeby domowe. Ponadto J. C. spłaca pożyczkę remontową, w miesięcznych ratach po 250zł. Nadto spłaca pożyczkę zaciągniętą w (...) Banku w wysokości 20.000zł, w ratach po 450 zł miesięcznie. Środki pochodzące z tej pożyczki J. C. przeznaczyła na zakup samochodu marki (...), którego dokonała w 2011r., płacąc za samochód 50.000zł. J. C. zamieszkuje wspólnie z córkami P. i M. w mieszkaniu typu M-6. Poności opłaty w wysokości: 540 zł opłata za czynsz miesięcznie, 180 zł opłata za energię elektryczną co dwa miesiące, 140 zł opłata za gaz co

dwa miesiące, 100 zł opłata za Internet i telefon miesięcznie, 18 zł opłata za RTV miesięcznie, 32zł opłata za telewizję kablową miesięcznie. Młodsza córka M. C., ur. (...), uczy się w V klasie szkoły podstawowej. Jest leczona okulistycznie w prywatnym gabinecie, gdzie zgłasza się co 6 m-cy, koszt wizyty to 80 zł. M. C. zmienia okulary raz na dwa lata, z czym wiąże się wydatek rządu 300 zł. J. C. doksztalca się, aktualnie jest studentką I semestru studiów podyplomowych w (...) w C. na kierunku Wczesne Wspomaganie Rozwoju. Studia podyplomowe trwają 3 semestry, opłata za semestr wynosi 900 zł. Zajęcia na uczelni odbywają się w weekendy. Na dojazdy na uczelnię wydatkuje miesięcznie kwotę około 200 zł.

Oceniając powyższe okoliczności w aspekcie przesłanek określonych w art. 138 k.r.o. zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego, Sąd Rejonowy stwierdził, iż od czasu ustalenia alimentów na poziomie 400zł miesięcznie upłynął okres 4 lat, w którym w znacznym stopniu wzrosły uzasadnione potrzeby pozwanej i powódki wzajemnej P. C., która mimo, iż osiągnęła pełnoletność nadal wymaga pomocy obojga swoich rodziców w zaspokajaniu swoich uzasadnionych potrzeb. P. C. studiuje w systemie stacjonarnym, w związku z czym nie ma możliwości podjęcia zatrudnienia. Jako osoba niepracująca, nie jest ona w stanie pokryć kosztów swojego utrzymania. Dla sfinansowania usprawiedliwionych potrzeb P. C. potrzebna jest kwota 1.600zł miesięcznie.

Oceniając w jakim zakresie koszty te jest zobowiązany sfinansować powód - pozwany wzajemny D. C., Sąd Rejonowy podkreślił, iż jego możliwości zarobkowe nie mogą być utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. Miarodajne dla rozstrzygnięcia są bowiem zarobki i dochody, które mógłby on i powinien uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności, stosownie do swoich sił. Stąd też nie sposób, w ocenie Sądu Rejonowego ocenić inaczej niż negatywnie faktu zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, która przy-nosiła mu dochód. Z zeznań J. C. oraz P. C. wynika, iż jest on bardzo dobrym fachowcem, miał klientów, którzy byli skłonni czekać nawet przez wiele miesięcy, by wykonywał na ich rzecz usługi. Jako zdrowy, zdolny do pracy mężczyzna przy dołożeniu należytej staranności jest w stanie uzyskiwać dochody pozwalające mu na party-cypowanie w kosztach utrzymania córki P.. Pozostawanie bez pracy świadczy o nie-wykorzystywaniu przez niego swoich możliwości zarobkowych i nie stanowi okoliczności uzasadniającej obniżenie wysokości dotychczasowych ustalonych alimentów na rzecz pozwanej i powódki wzajemnej P. C.. Okoliczne Urzędy Pracy dysponują ofertami pracy, którą mógłby on podjąć, z zarobkiem w granicach 1.500zł – 2.500 zł miesięcznie brutto. Powyższe uprawnia do konkluzji, iż możliwości pozwanego się nie zmieniły, a skoro znacząco wzrosły usprawiedliwione potrzeby P. C., uzasadnionym było - w ocenie Sądu Rejonowego - podwyższenie alimentów z kwoty 400 zł do kwoty po 700 zł miesięcznie zwłaszcza, że D. C. nie uczestniczy w życiu córki, nie daruje jej żadnych prezentów. Nie uszło przy tym uwadze Sądu Rejonowego, iż poza córką P. C. ma również na utrzymaniu małoletnią córkę M. C., którą zobowiązany jest alimentować kwotą 400zł. Pozostałe, niezaspokojone potrzeby P. C. będzie musiała pokrywać jej matka J. C., ponieważ na niej również ciąży obowiązek alimentacyjny wobec córki. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 138 k.r. o. w zw. z art. 133 § 1 i 135 § 1 i 2 k.r.o. O kosztach Sąd Rejonowy orzekł po myśli art. 102 k.p.c., zasądzając od D. C. na rzecz P. C. kwotę 400 zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa adwokackiego i odstępując od obciążania D. C. pozostałymi kosztami. Rygor natychmiastowej wykonalności został nadany w oparciu o art. 333 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł powód-pozwany wzajemny, zaskarżając go w części oddalającej powództwo i w części uwzględniającej powództwo wzajemne i wnosząc o uwzględnienie powództwa o obniżenie alimentów i o oddalenie powództwa o podwyższenie alimentów. Podkreślił, iż jego aktualne rzeczywiste możliwości zarobkowe to kwota 608zł, w tym 300zł z tytułu prac dorywczych i 308zł z tytułu prac użytecznie społecznych w żłobku. Wywodził, iż intensywnie poszukuje pracy, ale jako osoba bezdomna nie może jej znaleźć. Zarzucił, iż koszty utrzymania małoletniej są zawyżone, a nadto że ujmują leczenie prywatne. Podkreślił, iż na swe własne koszty utrzymania wydaje 100zł miesięcznie oraz, że sytuacja materialna matki pozwanej-powódki wzajemnej jest znacznie lepsza, wręcz nieporównywalna do jego sytuacji. W toku postępowania apelacyjnego podniósł, iż został zatrudniony w charakterze woźnego na czas określony od 5 września do 30 listopada 2013r., lecz niestety 21 września 2013r. uległ wypadkowi, w wyniku którego doznał wieloodłamowego złamania kości piętowej lewej z przemieszczeniem i przebywa na zwolnieniu

lekarskim. Dodał, iż w lipcu 2013r. zamieszkał lokalu socjalnym. Podniósł, iż jako osoba unieruchomiona i aktualnie niezdolna do pracy nie jest w stanie łożyć na córki wysokich alimentów.

Pozwana - powódka wzajemna wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej. Wywodziła, iż wyrok Sądu Rejonowego jest trafny i w sposób wyważony odnosi się do usprawiedliwionych potrzeb pozwanej powódki wzajemnej i potencjalnych możliwości powoda - pozwanego wzajemnego, który przez swe własne i zawinione zaniechania znalazł się w trudnej sytuacji materialnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Sąd Rejonowy przeprowadził w sprawie w sposób prawidłowy postępowanie dowodowe. W oparciu o wyniki tego postępowania poczynił trafne ustalenia faktyczne, które Sąd Odwoławczy w pełni podziela i przyjmuje za własne, niemniej jednak nie dzieląc w pełni ich oceny prawnej, zaprezentowanej w motywach zaskarżonego wyroku.

Mianowicie oceniając aktualną sytuację stron, w aspekcie przesłanek określonych w art. 138 k.r.o., Sąd Odwoławczy, odmiennie niż Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zmiany dotychczasowego zakresu alimentacji, w konsekwencji stwierdzając zarówno brak podstaw do obniżenia, jak i do podwyższenia alimentów łożonych przez D. C. na rzecz P. C. w dotąd ustalonej wysokości, tj. po 400zł miesięcznie. Potencjalne możliwości zarobkowe powoda - pozwanego wzajemnego nie uległy zmianie. Niemniej zmieniła się jego sytuacja życiowa, jako że wskutek orzeczenia eksmisji wyprowadził się z mieszkania, w którym przez długi czas zamieszkiwał z żoną i córkami. Z racji swych zawinionych działań, w tym skłonności do alkoholu, znalazł się w trudnej sytuacji, co nie jest okolicznością, która mogłaby w jakimkolwiek stopniu skutkować obniżeniem alimentów, jednak nie mogło ująć uwadze Sądu, iż powód-pozwany wzajemny podjął starania by zmienić ten stan rzeczy i poprawić oraz ustabilizować swą sytuację, a co za tym idzie by realizować obciążający go obowiązek alimentacyjny. W szczególności D. C. skorzystał z pomocy (...), przejściowo przebywał w Noclegowni, starał się o pracę, podjął prace społecznie użyteczne, a ostatecznie otrzymał lokal socjalny i znalazł zatrudnienie w Przedszkolu, jako woźny. Sukcesywną poprawę jego sytuacji życiowej wstrzymał wypadek, jakiemu uległ i wiążący się z tym wypadkiem zabieg operacyjny oraz paromiesięczny okres zwolnienia lekarskiego. Z tej to też przyczyny nie sposób przyjąć, by w czasie zwolnienia lekarskiego - jego możliwości finansowe przekraczały otrzymywany zasiłek chorobowy, a następnie najniższe wynagrodzenie za pracę, czyli kwotę 1.200zł miesięcznie. Zważywszy na to, że powoda - pozwanego wzajemnego obciążają koszty utrzymania lokalu socjalnego i zobowiązany jest do alimentowania młodszej córki M. kwotą 400zł, kwota 400zł stanowi aktualnie górną granicę jego możliwości w zakresie alimentowania starszej, pełnoletniej już córki P., zwłaszcza że potrzeby uprawnionej do alimentacji pozwanej - powódki wzajemnej muszą zostać dostosowane do możliwości pozwanego, te zaś nie przekraczają aktualnie kwoty 400zł.

Z tej to też przyczyny, Sąd Okręgowy zmienił wyrok w części uwzględniającej powództwo wzajemne, w ten sposób, że je oddalił. Podstawę formalną rozstrzygnięcia Sądu Odwoławczego stanowił art. 386 § 1 k.p.c., a materialnoprawną art. 133 § 1, art. 135 § 1 i art. 138 k.r.o. Apelację w pozostałej części, tj. w zakresie żądania obniżenia alimentów, Sąd Odwoławczy - na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił, jako bezzasadną. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 102 k.p.c. i tak samo jak w przypadku kosztów procesu, mając na uwadze charakter sprawy i sytuację powoda - pozwanego wzajemnego nie obciążono go kosztami postępowania odwoławczego.

SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Elżbieta Matyasik SSO Joanna Naczyńska